

ગુજરાતની ખનીજ સંપત્તિ

૧. ચિનાઈ માટી:

સાબરકાંઠા જિલ્લામાં એકલારા અને અરસોદીયા; અરસોદીયા ભારતમાં ચિનાઈ માટીનું સૌથી મોટું ક્ષેત્ર છે. મહેસાણા જિલ્લામાં કોટ અને વીરપુર; ખેડા, સુરત, ભાવનગર, મોરબી, કચ્છ, જામનગર અને સુરેન્દ્રનગર જિલ્લો.

૨. ફાયર ક્લે (અગ્નીજિત માટી):

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના મુળી, ચોટીલા અને સાયલા તાલુકામાં; પંચમહાલ, અરવલ્લી, મહીસાગર, સાબરકાંઠા, અમરેલી, કચ્છ અને સુરત જિલ્લામાં.

૩. પ્લાસ્ટિક ક્લે:

જામનગર, દેવભૂમિ દ્વારકા, ગીર સોમનાથ અને જુનાગઢ જિલ્લામાં.

૪. કુંદી કરવાની માટી:

કચ્છ, મોરબી, દેવભૂમિ દ્વારકા, જામનગર અને ભાવનગર જિલ્લામાં.

૫. જિપ્સમ (ચિરોડી):

જામનગર, દેવભૂમિ દ્વારકા, પંચમહાલ, મોરબી, જુનાગઢ, સુરત અને કચ્છ જિલ્લામાં.

૬. અકીક:

નર્મદા જીલ્લાના રાજપીપળાના ડુંગરો, કચ્છ, ભરૂચ, આણંદ, રાજકોટ, જુનાગઢ, મોરબી, દેવભૂમિ દ્વારકા અને જામનગર જીલ્લામાં.

૭. ફ્લુઅરસ્પાર:

છોટા ઉદેપુર જીલ્લામાં, ભરૂચ જીલ્લાના ઝગડિયા તાલુકામાં; કડીપાની (જી. છોટા ઉદેપુર) ખાતે ફ્લુઅરસ્પાર શુદ્ધિકરણ કરવાનું કારખાનું છે.

૮. ચૂનાનો પથ્થર:

કચ્છ જીલ્લાના ભુજ, નખત્રાણા અને અબડાસા તાલુકામાં. સુરત જીલ્લાના તડકેશ્વર અને દેવભૂમિ દ્વારકા જીલ્લાના મીઠાપુર પાસેથી 'મીલીઓ લાઈટ' પ્રકારનો ચૂનાનો પથ્થર મળે છે.

દ્વારકા, કોડીનાર અને પોરબંદર પાસે થી 'પોરબંદર પથ્થર' પ્રકારનો ચૂનાનો પથ્થર મળે છે.

જુનાગઢ, ગીર સોમનાથ, બોટાદ, અમરેલી, ભાવનગર, રાજકોટ, છોટા ઉદેપુર, ભરૂચ, ખેડા, પંચમહાલ, સાબરકાંઠા, બનાસકાંઠા અને વડોદરા જીલ્લામાંથી ચૂનાનો પથ્થર મળે છે. રેતિયા પથ્થરની મોટા ભાગની ખાણો ગીર સોમનાથ જીલ્લામાં આવેલી છે.

૯. કેલ્સાઈટ:

ભાવનગર, જામનગર, મોરબી, દેવભૂમિ દ્વારકા, ગીર સોમનાથ, રાજકોટ, અમરેલી, બનાસકાંઠા, પંચમહાલ, વડોદરા, ઊંટા ઉદેપુર, દાહોદ, જુનાગઢ અને ભરૂચ જિલ્લામાં.

કેલ્સાઈટ ના ઉત્પાદન માં ગુજરાત ભારતમાં બીજા સ્થાને છે.

૧૦. તાંબુ, સીસું, જસત:

બનાસકાંઠા જિલ્લાના દાંતા તાલુકામાં.

૧૧. બેન્ટોનાઈટ:

કચ્છ અને ભાવનગર જિલ્લામાં.

૧૨. ગ્રેફાઈટ:

દાહોદ જિલ્લાના દેવગઢબારિયા તાલુકામાં, પંચમહાલ જિલ્લાના જાંબુઘોડા તાલુકામાં અને ઊંટા ઉદેપુર જિલ્લો.

૧૩. લિગ્નાઈટ કોલસો:

કચ્છ જિલ્લાના નખત્રાણા, માંડવી, લખપત અને રાપર તાલુકાઓમાં, સુરેન્દ્રનગર, મહેસાણા અને ભરૂચ જિલ્લામાં.

૧૪. બોકસાઈટ:

દેવભૂમિ દ્વારકા જીલ્લાના કલ્યાણપુર, ખંભાળિયા અને ભાણવડ તાલુકાઓમાં.

૧૫. આરસપહાણ:

બનાસકાંઠા જીલ્લાનો અંબાજી વિસ્તાર

૧૬. ખનીજ તેલ અને કુદરતી વાયુ:

૧૯૫૮ માં લૂણેજ (જી. આણંદ) માંથી ખનીજ તેલ અને કુદરતી વાયુ (GUJARAT MINERAL WEALTH) મળ્યા હતા. ખનીજ તેલ અને કુદરતી વાયુ મહેસાણા, ગાંધીનગર, અમદાવાદ, ખેડા, આણંદ, ભરૂચ, નવસારી, વલસાડ અને સુરત જીલ્લામાંથી પણ મળે છે.

ભરૂચ જીલ્લાના અંકલેશ્વર તાલુકાનું તેલક્ષેત્ર ભારતનું સૌથી મોટું ખનીજ તેલક્ષેત્ર છે.

ગાંધીનગર જીલ્લાનું કલોલ; મહેસાણા જીલ્લાના છત્રાલ અને પાનસર; આણંદ જીલ્લાનું ખંભાત, ખેડા જીલ્લાના નવાગામ અને કઠાણા; સુરત જીલ્લાના ઓલપાડ અને માંગરોળ; ભરૂચ જીલ્લાના બાલનેર, માંતીબાણ અને સિસોદરા માંથી ખનીજ તેલ અને કુદરતી વાયુ પ્રાપ્ત થયા છે.

૧૭. થર્મલ વિદ્યુતમથક:

ગાંધીનગર, ધુવારણ, ઉકાઈ, પાનેઘો, સાબરમતી (અમદાવાદ), વણાકબોરી, સિક્કા, ઉતરાણ, કડાણા, હજીરા, માંગરોળ અને કંડલા

૧૮. જળ વિદ્યુત મથક:

ઉકાઈ, કડાણા.

૧૯. ગોબર ગેસ:

અમદાવાદ જીલ્લાના દસકોઈ તાલુકાના ઉદ્દતલ ગામ અને દાંતીવાડા કૃષિ યુનીવર્સીટી ખાતે ગોબર ગેસ પ્લાન્ટ છે.

Collected By G. K. Amin